

Homeopati medför lägre förbrukning av antibiotika

Mastitbehandling med homeopati, sockerpiller och antibiotika gav samma långsiktiga resultat i en norsk jämförande studie.

LISBETH LARSSON

Användning av homeopati som komplement i mjölkbesättningar leder till betydligt lägre förbrukning av antibiotika än vid användning av enbart konventionell veterinärmedicin, utan någon märkbar negativ inverkan på kornas hälsa, mjölkavkastning eller djurvälstånd.

Detta är en av slutsatserna i en norsk avhandling, *Homeopathic treatments of farm animals – Homeopatisk behandling av lantbrukets djur*, som lades fram av veterinär Lisbeth Hektoen vid Norges veterinärhögskola i december i fjol.

Lisbeth, som nu kan titulera sig veterinärmedicin doktor, har belyst homeopatisk användning ur flera perspektiv. Dels har hon gjort två kliniska försök för att studera specifik effekt av medlen: ett mastitförsök på ko och ett sår-läkningförsök på gris. Dels har hon gjort studier på hela homeopatikonceptet, där hon jämfört mjölkbesättningar som använder homeopati med likvärdiga gårdar som endast använder konventionell medicin. I den senare studien intervjuade hon lantbrukarna för att få svar på frågor om deras motivation och erfarenheter. Dessutom jämförde hon objektiva parametrar (såsom avkastning, celltal, utslagningsfrekvens, sjukdomsbehandlingar, sinlagda juverdelar och antibiotikaförbrukning) mellan gårdar som använder respektive inte använder homeopati.

Med förnuft

– Utifrån resultaten som jag fann i det kliniska försöket av mastit och vid studien av besättningarna menar jag att användning av homeopati inte orsakar pro-

blem i djuromsorgen eller produktionen, under förutsättning att det används förnuftigt och ansvarsfullt, säger Lisbeth när jag ringer upp för att få höra mer om hennes gedigna arbete inom ett kontroversiellt område.

– Oavsett om medlen verkar eller ej, så leder användningen av homeopati till en minskning av antibiotikaförbrukningen, vilket är en god sak i sig, menar Lisbeth. Även om Lisbeth inte har sett några negativa effekter av användningen av homeopati poängterar hon att i fel händer, hos fanatiker eller sådana som bara är ute efter ett billigt koncept, kan det kanske orsaka problem.

Några kliniska effekter av de homeopatiska medlen har Lisbeth inte kunnat påvisa i sina studier; varken i försöket med mastit eller i försöket med gris där två homeopatiska medel (Staphisagria och Arnica) användes för att se om de kunde påskynda läkningen efter kirurgiska ingrepp på smågrisar.

Jämförde med sockerpiller

I det kliniska försöket med mastit jämförde Lisbeth behandling med antibiotika (enligt gängse norsk standard), homeopatisk behandling (utförd av klassiska homeopater som kunde välja bland 64 medel) och placebo ("sockerpiller"). Den tillkallade homeopaten visste inte vilka kodade burkar som innehöll placebo respektive homeopatiskt medel, och Lisbeth som utvärderade kornas tillfrisknande visste överhuvudtaget inte hur kon hade behandlats. Läkningförloppet följdes under första veckan och de långsiktiga resultaten bedömdes efter 28 dagar. Av praktiska skäl var det svårt att få tillräckligt med fall i försöket och antalet kor blev totalt bara 57.

Sju dagar efter behandling skilde sig tillfrisknandet efter behandling med homeopati varken signifikant från antibiotika- eller placebobehandling; homeopati-behandlade kor låg mellan dessa. För att kunna få fram eventuella signifikanta skillnader mellan homeopati och övriga behandlingar behövs ett större försök med betydligt fler kor.

Hög självläkning

Behandling med antibiotika var signifikant bättre än behandling med placebo mätt efter sju dagar, det vill säga de akuta symtomen gick snabbare ner på fler kor som fick antibiotika än hos dem som fick sockerpiller. Dock visar resultaten att så många som två tredjedelar av de kor som fick homeopati eller placebo läkte ut i samma takt under första veckan som de som behandlats med antibiotika. De kliniska symtomen (såsom feber, nedsatt aptit och akut inflammation) klingade således av efter en vecka på flertalet kor.

– Jag hade förväntat en viss grad av självläkning, men jag blev överraskad av att finna att den var så hög, säger Lisbeth.

När det gäller kronisk påverkan av mastit värderad efter 28 dagar (med hjälp av celltal, förekomst av bakterier, mjölkavkastning mm) var den likartad oberoende av behandling, och inte särskilt god i något försöksled.

– Man har också i tidigare studier sett att ungefär hälften av kor med mastit har kvar kroniska problem. Detta försök pekar mot att på sikt blir resultaten ungefär desamma om man låter naturen ha sin gång eller om man behandlar med antibiotika, säger Lisbeth.

De kor som inte blev bättre inom några dagar vid homeopa-

ti- respektive placebobehandling fick byta till antibiotika. Att de fick vänta några dagar verkade inte ha någon negativ effekt, utan tendensen var att deras läkningsförlopp var det samma som hos dem vilka behandlats redan första dagen. Enligt dessa resultat skulle det alltså inte vara någon större risk för sämre effekt av antibiotikabehandling, på grund av att den sätts in i något senare skede. Detta resultat baserar sig dock på ett litet antal patienter i försöket och måste tolkas med viss försiktighet. Men det finns tydligen ett visst utrymme att vänta och se, dock alltid beroende på hur allvarliga symtomen är och utifrån bedömning av djurvälståndet.

Antibiotika överanvänds

Målsättningen med försöket med mastit var att utröna om de homeopatiska medlen har klinisk effekt, vilket resultaten dock inte svarade på. Vad man däremot kan se är att det förmodligen sker en markant överanvändning av antibiotika i praktiken vid behandling av mastiter, när så många som två tredjedelar av korna i försöket läkte ut ändå. En viktig konklusion från Lisbeths avhandling är att hälsa och produktion i mjölkbesättningar idag kan uppnås med en väsentligt minskad användning av antibiotika.

Varför har man inte tagit hårdare fasta på detta tidigare? Finns det inte studier där man jämfört antibiotika med placebo?

– Nej, sådana studier finns endast i mycket liten omfattning, medan det däremot finns många behandlingsförsök där man jämför olika typer av antibiotika, svarar Lisbeth. Man vet generellt att antibiotika dö-

FOTO: ANDRÉ MASLENNIKOV

– I det kliniska försöket av mastit och vid studien av besättningarna menar jag att användning av homeopati inte orsakar problem i djuromsorgen eller produktionen, under förutsättning att det används förnuftigt och ansvarsfullt, säger Lisbeth Hektoen.

dar bakterier, men man vet egentligen väldigt lite om vad som sker vid behandling i praktiken, speciellt jämfört med att inte behandla alls.

Utan att ha en obehandlad kontroll i ett försök är det omöjligt att säga hur stor effekt ett preparat har och vad som beror av andra faktorer, såsom naturlig läkning. Här finns det verkligen mycket att utforska när det gäller antibiotika. Lisbeth, som nu jobbar som klinisk veterinär på NVH, skulle gärna vilja fortsätta sin forskning och göra en stor studie på kor som får mastit och följa det naturliga läkningsförloppet.

Svårt för veterinären

– För att reducera onödig användning av antibiotika måste vi bli duktigare på att förutsäga vilka kor som det är meningsfullt att behandla, och lära oss vilka symtom som är viktigast för prognosen, menar Lisbeth. I detta ligger också en avvägning hur man ska bedöma djurvälståndet. Är det mer negativt att kon har feber någon dag

längre om man inte behandlar med antibiotika, än de nackdelar som en frikostigare användning medför? En ytterligare komplicerande faktor är att det kan vara mycket svårt för en tillkallad veterinär att inte behandla med antibiotika, när bonden ringt om en ko som har mastit.

Den norska studien visar att den lägre förbrukningen av antibiotika i besättningar som använder homeopati jämfört med dem som enbart använder konventionell medicin, huvudsakligen beror på en annan strategi för mastitbehandling. Lantbrukaren använder de homeopatiska medlen i första hand och vågar avvakta utvecklingen innan de konsulterar veterinär. Vid allvarliga mastiter när symtomen inte klin-gar av tillkallas veterinär, men i många fall läker mastiterna utan behandling med konventionell medicin.

Personligt engagerad

Vid intervjuerna framkom att lantbrukarnas motiv för att an-

vända homeopati är att de tycker att medlen har god effekt vid sjukdomsbehandling, de vill minska användningen av antibiotika och de uppskattar att ha en behandlingsmetod när konventionell veterinärmedicin inte har något gott alternativ att erbjuda. Lantbrukarna blev mer personligt involverade i sjukdomsbehandlingen med homeopati, vilket också var viktigt för dem.

– Jag blev lite förvånad över att finna att motiven för att använda homeopati till lantbrukets djur är ungefär desamma som vid human användning, säger Lisbeth. Lite lustigt att en norsk mjölkbonde funderar ungefär likadant kring sina djurs hälsa som en person i New York tänker vid val av alternativmedicinsk behandling för egen del.

Dialog saknas

– Det är intressant hur djurägaren resonerar när det gäller djurhälsa, och det är synd att inte kunna diskutera det öppet med veterinären, säger Lis-

beth. Lantbrukarna fortsätter nämligen att använda homeopati oavsett vad veterinären tycker. För att det ska bli en öppen dialog måste veterinären acceptera att djurägaren väljer homeopati, även om han eller hon är skeptisk. Då blir det också lättare att diskutera vid vilka tillfällen som det är viktigt att veterinären tillkallas och det kan ha betydelse för djurvälståndet.

I Lisbeths studier av mjölkbesättningar fann hon att homeopati och konventionell medicin används som komplement. Veterinär tillkallades t ex vid allvarliga symtom, livshotande tillstånd och vid åkommor där homeopati enligt bondens erfarenhet inte hjälper (såsom kalvningsförslamning).

– Resultaten indikerar att dessa lantbrukare tar hänsyn till djurens välfärd, och att de inte är villiga att ta risker med avseende på hälsa och produktion, skriver Lisbeth i avhandlingen. Lantbrukare som använder homeopati är som alla andra beroende av friska djur som producerar bra.

Konceptet ger effekt

De norska studierna kunde inte påvisa effekt av de enskilda homeopatiska medlen som användes, men de visade en positiv effekt av att utnyttja hela konceptet i en besättning. I avhandlingen skriver Lisbeth Hektoen:

– Resultatet av att använda homeopati i behandling av mastit ger en hög klinisk läkningsfrekvens och långsiktiga resultat liknande dem som ses efter konventionell behandling. Samtidigt ger det minskad användning av antibiotika och lägre kostnader. Även om detta skulle vara framkallat av mekanismer andra än specifika effekter av de homeopatiska medlen, t ex naturlig tillbakagång av mastitsymtomen, måste detta värdesättas som ett gott resultat.